EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 28.3.2022
COM(2022) 129 final

POROČILO KOMISIJE

o celotnem izvajanju uradnega nadzora v državah članicah (2019–2020) za zagotovitev uporabe zakonodaje o živilih in krmi ter pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih

{SWD(2022) 73 final}

Izjava o omejitvi odgovornosti

Evropska komisija je to poročilo pripravila in objavila v skladu s členom 114 Uredbe (EU) 2017/625. Njegov namen je izboljšati javno dostopnost informacij o uradnem nadzoru, ki ga izvajajo države članice EU, in nadzoru Komisije v zvezi s tem na področjih varnosti živil in krme, zdravja živali in rastlin, dobrobiti živali, ekološkega kmetovanja ter shem kakovosti kmetijskih proizvodov in živil. Za razlago prava Unije je pristojno samo Sodišče Evropske unije. Naš cilj je zagotoviti, da so te informacije najnovejše in točne. Sporočene napake bomo poskusili popraviti.

Gradivo, uporabljeno za to poročilo:

- so informacije splošnega značaja, ki se ne nanašajo na konkretne okoliščine katere koli fizične ali pravne osebe,
- ni nujno izčrpno, popolno, točno ali ažurirano,
- so delno zagotovili nacionalni organi v državah članicah EU, zato Komisija nad njim nima nadzora in zanj ne more prevzeti nobene odgovornosti.

Nekateri podatki ali informacije v tem poročilu so bili morda ustvarjeni ali strukturirani v datotekah ali oblikah, ki niso brez napak.

Vsebina

Povzetek 1

Uvod 2

Pravni okvir 4

Uradni nadzor, ki ga izvajajo države članice EU 8

Splošni pregled 9

Letna poročila držav članic EU 14

Organizacija in delovanje sistemov uradnega nadzora 15

Sprejeti ukrepi za zagotavljanje učinkovitega izvajanja večletnih nacionalnih načrtov nadzora 17

Ukrepi za zagotavljanje skladnosti poslovanja 18

Izvrševanje s strani nacionalnih organov 19

Ukrepi za zagotavljanje učinkovitega delovanja služb za uradni nadzor 21

Nadzorne dejavnosti Komisije v državah članicah EU 22

Presoje 23

Priporočila 27

Pregledna poročila 28

Poudarki o nadzoru, ki ga je izvedla Komisija (2019–2020) 30

Druge nadzorne dejavnosti Komisije 32

Vstop živali in blaga v EU 33

Ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini in okoljskih kontaminantov v živalih in proizvodih živalskega izvora 34

Sistematično spremljanje priporočil na podlagi presoj 35

Splošne nadaljnje presoje 36

Profili držav 37

Izvrševanje 38

Podpora državam članicam EU 40

Mreže 41

Boljše usposabljanje za varnejšo hrano 43

Sklepne ugotovitve 45

Povzetek

To poročilo zajema splošno delovanje uradnega nadzora držav članic EU in nadzornih dejavnosti Komisije, izvedenih v obdobju 2019–2020, da bi se zagotovila visoka raven varovanja zdravja in zaupanja v prehransko verigo „od vil do vilic“. Ta nadzor in presoje so pomembni za preverjanje, ali podjetja izpolnjujejo zakonske zahteve, tako da so lahko evropski potrošniki prepričani, da je hrana, ki jo uživajo, varna. Ključni so tudi za omogočanje nemotenega delovanja trgovine z živili, živalmi in rastlinami v EU in z državami nečlanicami EU.

Nacionalni organi so odgovorni za izvajanje uradnega nadzora na podlagi tveganja. Če podjetja v prehranski verigi ne ravnajo v skladu z ustrezno zakonodajo, morajo organi uveljaviti zahteve in zagotoviti, da jih podjetja izpolnjujejo.

Službe Komisije nadzorujejo izvajanje uradnega nadzora in dejavnosti izvrševanja v državah članicah EU. Poročila o tem nadzoru, objavljena na spletišču Komisije, zagotavljajo jasno sliko uspešnosti držav članic EU in so pomemben del postopka pregleda, ki zagotavlja, da zakonodaja EU ustreza svojemu namenu.

Nadzor, ki ga izvaja Komisija, kaže, da imajo države članice EU na splošno vzpostavljene potrebne sisteme za spremljanje in zagotavljanje, da podjetja izpolnjujejo zahteve EU, ter za ukrepanje v primeru težav zaradi neskladnosti. V nekaterih državah so bile v okviru nadzora ugotovljene pomanjkljivosti v sistemih uradnega nadzora, ki kažejo, da še vedno obstajajo možnosti za izboljšave.

Komisija sistematično spremlja svoja priporočila državam članicam EU na podlagi presoj in po potrebi uporablja druga orodja za izvrševanje. Poleg tega podpira države članice EU z zagotavljanjem tehnične pomoči in usposabljanja v okviru pobude Boljše usposabljanje za varnejšo hrano ter s tehničnimi sestanki strokovnjakov držav članic EU.

Države članice EU so rezultate svojega nadzora za leto 2020 prvič sporočile v usklajeni elektronski obliki. Komisija in nacionalni organi so v podporo temu pripravili smernice. Vendar pa vse države niso predložile vseh svojih podatkov v zahtevani obliki, ena pa sploh ni poročala. Komisija bo še naprej sodelovala z nacionalnimi organi, da bi se izboljšala popolnost podatkov za prihodnja letna poročila.

V letu 2020 so se nacionalni organi in Komisija zaradi pandemije COVID-19 srečevali z izzivi pri dokončanju svojega nadzora in presoj. Z izvajanjem vsaj dela tega nadzora in presoj na daljavo se je ohranil varen pretok živali, rastlin in blaga ter preprečilo pomanjkanje oskrbe v nenavadnih razmerah zaradi COVID-19.

Uvod

Cilj EU je zagotoviti visoko raven varovanja zdravja in zaupanja na področjih varnosti živil in krme, zdravja živali in rastlin, dobrobiti živali, ekološkega kmetovanja in shem geografskega porekla (zaščitena označba porekla (ZOP), zaščitena geografska označba (ZGO) in zajamčena tradicionalna posebnost (ZTP)). Ljudje, ki živijo v EU, upravičeno pričakujejo visoke standarde na teh področjih.

Vzpostavljen je celovit pravni okvir EU, namenjen zagotavljanju doslednega nadzora v celotni živilski in krmni verigi „od vil do vilic“ ter ustreznega spremljanja, ob hkratnem zagotavljanju učinkovitega enotnega trga in trgovine z državami nečlanicami EU.

Eden od stebrov celostne politike EU na področju varnosti hrane „od vil do vilic“ je, da ima vsaka država članica EU učinkovit sistem uradnega nadzora[1], ki temelji na uredbi o uradnem nadzoru[2], za preverjanje, koliko podjetja v celotni živilski in krmni verigi upoštevajo standarde EU, in po potrebi za uveljavljanje teh standardov. Države članice EU morajo pripraviti večletne nacionalne načrte nadzora, ki zajemajo vsa področja, ki jih ureja kmetijsko-živilska zakonodaja EU.

Komisija ima pomembno vlogo v splošnem nadzornem okviru na ravni EU[3] in izvaja nadzor, vključno s presojami, v državah članicah EU, da preveri, ali njihovi nacionalni organi izpolnjujejo svoje obveznosti glede nadzora.

Države članice EU morajo Komisiji predložiti letno poročilo[4] o izvajanju uradnega nadzora v skladu z večletnim nacionalnim načrtom nadzora.

Komisija pa pripravi poročilo[5] o izvajanju uradnega nadzora v državah članicah EU, pri čemer upošteva:

- letna poročila, ki so jih nacionalni organi predložili v zvezi s svojimi nadzornimi dejavnostmi, in
- izid nadzora, ki ga je Komisija izvedla v državah članicah EU.

---

1 „Uradni nadzor“ pomeni vsako dejavnost, ki jo izvaja pristojni organ v državi članici EU, da se preveri upoštevanje zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali, zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih ter izpolnjevanje zahtev za živali in blago.

2 Uredba (EU) 2017/625.

3 Člen 116 Uredbe (EU) 2017/625.

4 Člen 113(1) Uredbe (EU) 2017/625.

5 Člen 114 Uredbe (EU) 2017/625.

To poročilo zajema leti 2019[6] in 2020. Sestavlja ga pregled:

- letnih poročil držav članic EU za leti 2019 in 2020,
- nadzornih dejavnosti Komisije v državah članicah EU,
- nadaljnjega ukrepanja in izvršilnih ukrepov Komisije ter njene podpore nacionalnim organom.

Omogoča, da se primerljivi podatki združijo v statistiko na ravni EU za leto 2020. Ti podatki bodo sčasoma omogočili ugotavljanje trendov na področju nadzora in težav zaradi neskladnosti.

Poročilu je priložen delovni dokument služb Komisije, ki vsebuje več podrobnosti o nadzoru in presojah, ki jih nacionalni organi in Komisija izvajajo na področjih prehranske verige, ki spadajo na področje uporabe uredbe o uradnem nadzoru.

[6] Zahteva, da države članice EU predložijo svoja letna poročila z uporabo novega standardnega vzorčnega obrazca, se uporablja od leta 2020. Zahteve za poročanje za leto 2019 so izhajale iz prejšnje uredbe. Ker je bilo leto 2019 prehodno leto med različicama, to poročilo združuje obe leti.

Pravni okvir

V skladu s splošno živilsko zakonodajo[7] imajo podjetja v prehranski verigi glavno odgovornost za zagotavljanje varnosti hrane. S posebnimi predpisi EU se obravnavajo zahteve glede ekološke pridelave in označevanja ekoloških proizvodov[8] ter glede shem kakovosti kmetijskih proizvodov in živil (ZOP/ZGO/ZTP)[9].

Države članice EU morajo preveriti, ali podjetja spoštujejo veljavno zakonodajo EU, in to zakonodajo po potrebi uveljaviti. V ta namen so v večletnih nacionalnih načrtih nadzora opisani sistemi uradnega nadzora.

Uredba o uradnem nadzoru določa zahteve za te nadzorne sisteme, večletne nacionalne načrte nadzora[10] in izvajanje uradnega nadzora. Najpomembnejše zahteve, ki se nanašajo na sisteme uradnega nadzora in večletne nacionalne načrte nadzora:

- področje uporabe vključuje:

— hrano in varnost hrane,

— namerno sproščanje gensko spremenjenih organizmov (GSO) v okolje za proizvodnjo živil in krme,

— krmo in varnost krme,

— zdravje živali,

— živalske stranske proizvode,

— dobrobit živali,

— zdravje rastlin,

— fitofarmacevtska sredstva,

— ekološko pridelavo in označevanje ekoloških proizvodov,

— uporabo in označevanje zaščitenih označb porekla, zaščitenih geografskih označb in zajamčenih tradicionalnih posebnosti ter

[7] Uredba (ES) št. 178/2002.

[8] Uredba Sveta (ES) št. 834/2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov.

[9] Uredba (EU) št. 1151/2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil.

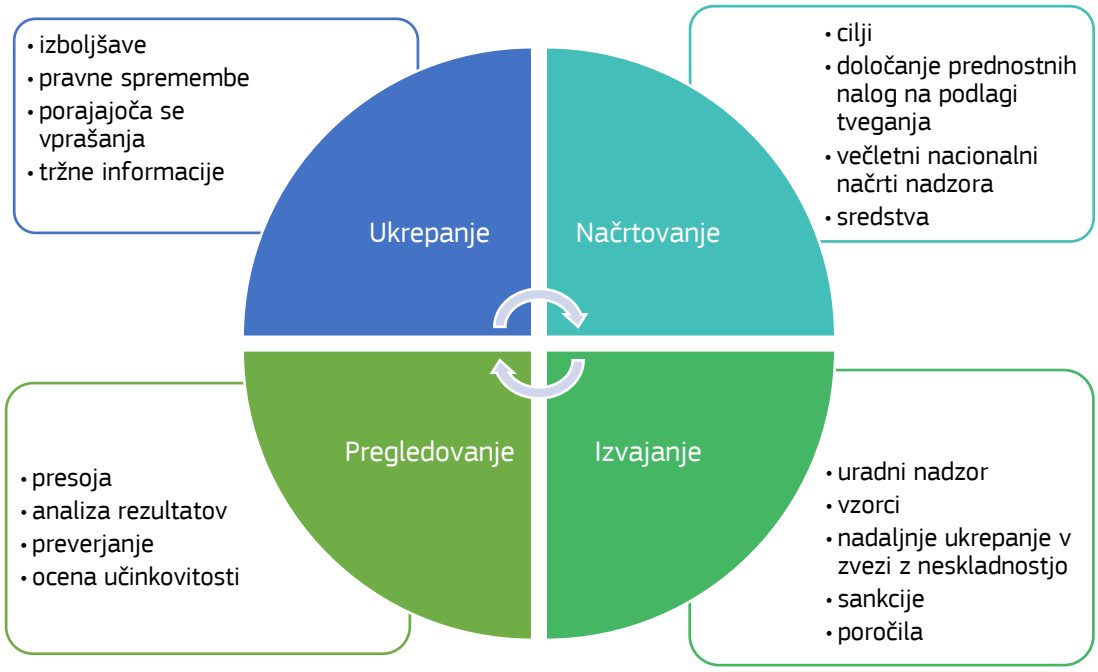
[10] Členi 109, 110 in 111 Uredbe (EU) 2017/625.

— namerne kršitve pravil zaradi goljufivih ali zavajajočih praks;

- nacionalni organi morajo v večletnih nacionalnih načrtih nadzora opisati svoje strateške cilje in kategorizacijo tveganja uradnega nadzora;
- večletni nacionalni načrti nadzora morajo biti objavljeni, razen nekaterih omejenih izjem.

Uredba o uradnem nadzoru vključuje določbe za stalno izboljševanje uradnega nadzora[11]. Na sliki 1 je prikazano, kako pomembni so rezultati uradnega nadzora za podporo državam članicam EU pri ocenjevanju učinkovitosti njihovega sistema nadzora in pri morebitnih izboljšavah. Poleg tega se lahko zaradi sprememb zakonodaje, porajajočih se vprašanj in tržnih informacij spremeni načrt nadzora.

Slika1: Sistemi uradnega nadzora – cikel stalnega izboljševanja



V skladu z uredbo o uradnem nadzoru mora Komisija[12] izvajati nadzor v državah članicah EU, te pa morajo odpraviti vse težave, ugotovljene pri nadzoru[13].

[11] Člen 5(1), točka (a), člen 6(1), člen 12(2), člen 12(3) ter členi 109, 110 in 111 Uredbe (EU) 2017/625.

[12] Člen 116 Uredbe (EU) 2017/625.

[13] Člen 119 Uredbe (EU) 2017/625.

Države članice EU morajo svoja letna poročila predložiti v elektronski obliki, da dodatno olajšajo zbiranje podatkov. Komisija je v sodelovanju z nacionalnimi organi v ta namen pripravila standardni vzorčni obrazec[14]. Razvila je tudi namensko digitalno platformo za predložitev letnih poročil v tej novi obliki. Poleg tega je mreža predstavnikov držav članic EU za delovanje večletnih nacionalnih načrtov nadzora, ki ji predseduje Komisija, pripravila smernice[15] o tem, kako izpolniti obrazec, da bi nacionalnim organom pomagala pri izpolnjevanju novih zahtev glede poročanja.

Vzorčni obrazec zajema informacije o spremembah večletnega nacionalnega načrta nadzora, rezultatih uradnega nadzora, ugotovljenih težavah zaradi neskladnosti in ukrepih, sprejetih za zagotovitev učinkovitega izvajanja večletnih nacionalnih načrtov nadzora.

Cilj standardnega obrazca je:

- zagotoviti enotno predstavitev letnih poročil držav članic EU,
- vključiti druge obstoječe zahteve glede poročanja ter
- olajšati zbiranje in prenos primerljivih podatkov, njihovo združevanje v statistike na ravni EU ter pripravo poročil Komisije o izvajanju uradnega nadzora po vsej EU.

Nacionalni organi so usklajen elektronski obrazec prvič uporabili za poročanje o uradnem nadzoru, izvedenem leta 2020.

Države članice EU morajo uradni nadzor izvajati z visoko stopnjo preglednosti. Vsaj enkrat letno morajo objaviti ustrezne informacije o organizaciji in izvedbi tega nadzora. To lahko storijo z objavo letnega poročila, predloženega Komisiji.

Med pandemijo COVID-19 so bile omejitve gibanja uvedene v skoraj vseh državah članicah EU. To je negativno vplivalo na zmožnost držav, da razporedijo osebje za izvajanje uradnega nadzora, zlasti tistega, ki je zahteval fizično prisotnost na kraju samem, laboratorijske analize za namene nadzora ali podpisovanje in izdajanje uradnih potrdil na papirju. Komisija je marca 2020 izvedla začasne ukrepe[16], da bi se ohranilo nemoteno delovanje notranjega trga EU in zagotovil prosti pretok blaga. Ti so olajšali:

[14] Uredba (EU) 2019/723 o standardnem vzorčnem obrazcu za uporabo v letnih poročilih, ki jih predložijo države članice.

[15] Obvestilo komisije o dokumentu s smernicami za izpolnjevanje standardnega vzorčnega obrazca.

[16] Uredba (EU) 2020/466 o začasnih ukrepih pri nekaterih resnih motnjah v nadzornih sistemih držav članic zaradi koronavirusne bolezni (COVID-19).

- izdajo dovoljenj posameznikom za izvedbo uradnega nadzora,
- uporabo elektronskih podatkov in sprejemanje kopij potrdil,
- uporabo videokonferenc in drugih orodij za komunikacijo na daljavo za uradni nadzor.

Del 1

Uradni nadzor, ki ga izvajajo države članice EU

1
Splošni pregled

Proizvodnjo in distribucijo hrane „od vil do vilic“ sestavljajo različne verige, ki zajemajo širok spekter področij in dejavnosti.

Preglednica 1 vsebuje pregled skupnega števila subjektov v prehranski verigi, opravljenega uradnega nadzora, ugotovljenih težav zaradi neskladnosti ter upravnih sankcij in sodnih ukrepov, sprejetih v celotni prehranski verigi v letu 2020 na ravni EU[17].

Preglednica1: Uradni nadzor 2020 – splošni podatki

Skupno število subjektov v prehranski verigi	Izvedeni uradni nadzori	Ugotovljene težave zaradi neskladnosti	Uvedene upravne sankcije	Sprejeti sodni ukrepi
16 834 486	**4 125 695**	**654 955**	**388 268**	**12 699**

Na sliki 2 je pregled nadzora „od vil do vilic“, ki so ga države članice EU izvedle leta 2020[18]. Prikazuje število izvajalcev dejavnosti, izvedenih uradnih nadzorov, ugotovljenih težav zaradi neskladnosti in uvedenih upravnih sankcij, razdeljeno po različnih dejavnostih v prehranski verigi[19].

Preglednica 2 prikazuje pet najpomembnejših sektorjev prehranske verige v absolutnih številkah za število subjektov, izvedenih uradnih nadzorov, ugotovljenih težav zaradi neskladnosti in uporabljenih upravnih sankcij.

[17] Podatki so seštevek za 26 držav članic EU, saj Malta svojega letnega poročila ni poslala do roka.

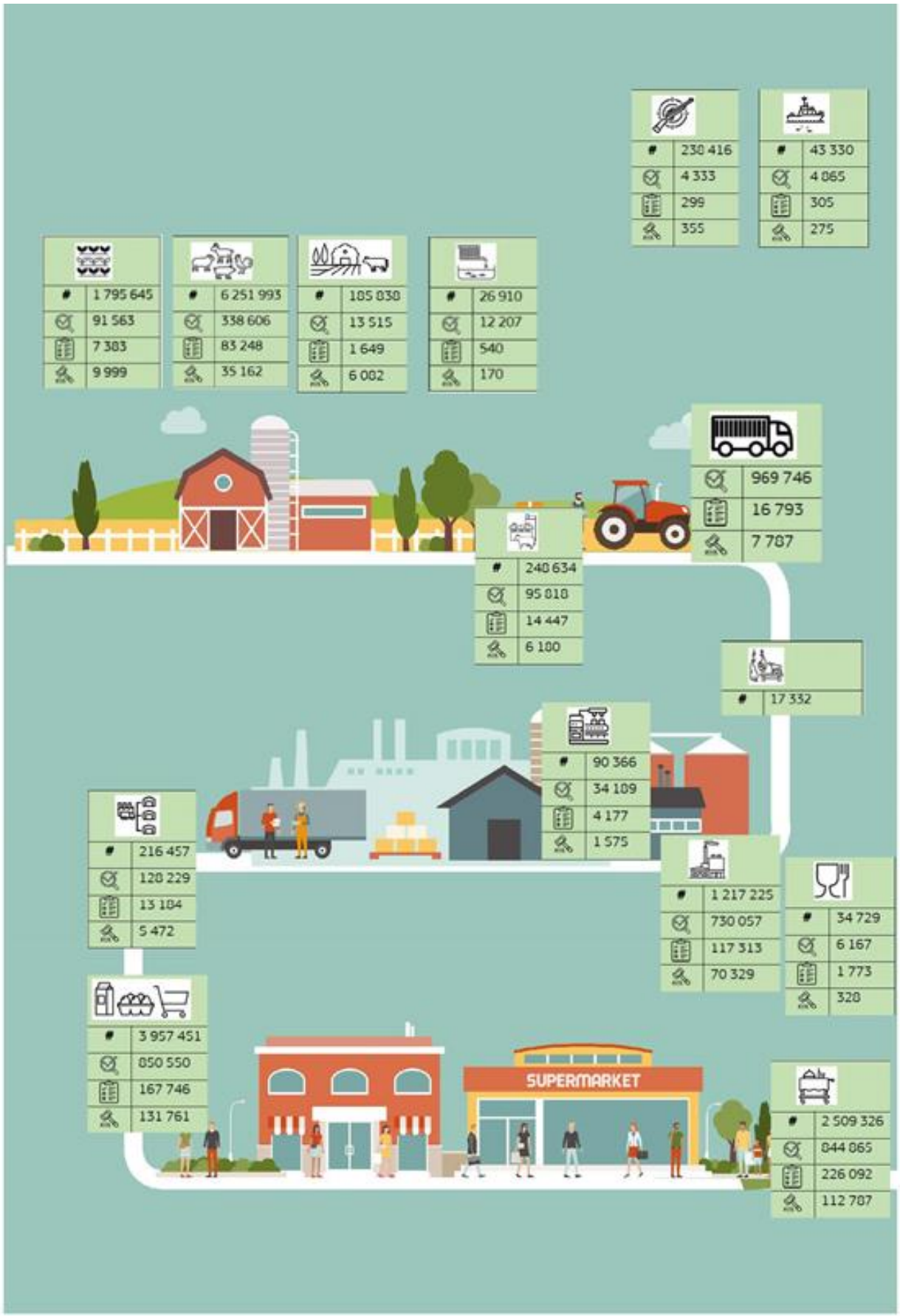
[18] Ta slika ne vključuje nadzora, povezanega z zdravjem rastlin (tj. izdajanje rastlinskih potnih listov in uporaba oznake ISPM15 na leseni embalaži, ki dokazuje, da je bila obdelana za preprečevanje širjenja žuželk, semen in gliv), trženjem fitofarmacevtskih sredstev in trajnostno uporabo pesticidov zunaj kmetijstva.

[19] Nacionalnim organom ni treba poročati o številu subjektov, ki se ukvarjajo s prevozom živali; zahtevani podatki za uradni nadzor in težave zaradi neskladnosti za klavnice in obrate za predelavo divjadi so bili število trupov ali teža, zato skupnega števila ni mogoče uporabiti.

Delovni dokument služb Komisije, priložen temu poročilu[20], vsebuje nadaljnjo razčlenitev teh podatkov po različnih področjih prehranske verige.

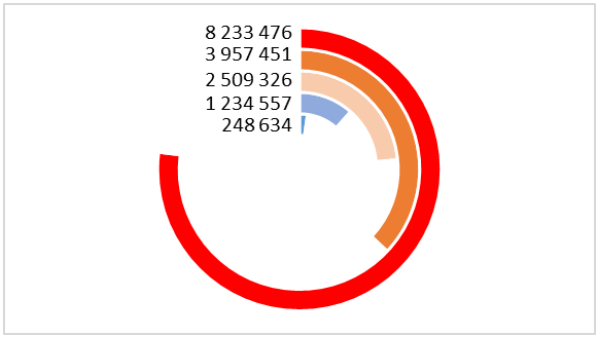
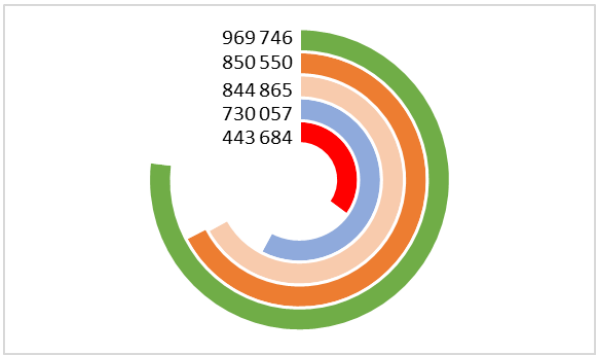
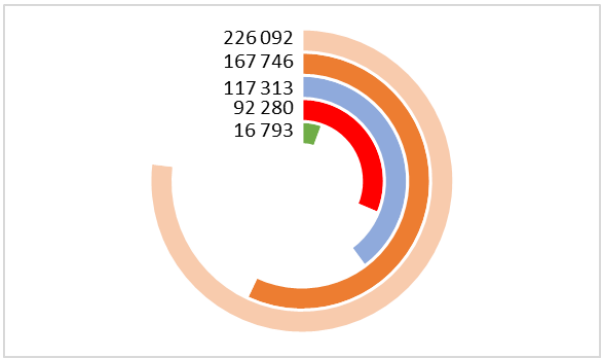
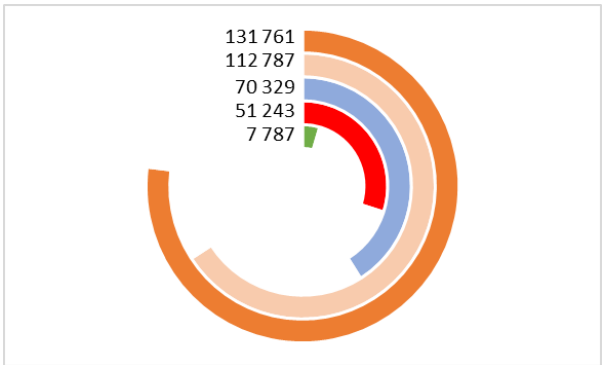
[20] Delovni dokument služb Komisije, ki je priložen dokumentu: Poročilo Komisije o celotnem izvajanju uradnega nadzora v državah članicah EU (2019–2020) za zagotovitev uporabe zakonodaje o živilih in krmi ter pravil o zdravju in dobrobiti živali, ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih.

Slika 2: Uradni nadzor, ki so ga izvedle države članice EU – 2020



	Kmetijstvo – rastline	#	Število izvajalcev dejavnosti
	Živinoreja – živali		Število uradnih nadzorov
	Kmetijstvo – mešano		Število ugotovljenih težav zaradi neskladnosti
	Akvakultura		Število upravnih sankcij
	Ribolov		
	Lov		
	Krma za živali		
	Prevoz živali		
	Klavnice in predelava divjadi		
	Proizvodnja hrane		
	Predelava živalskih stranskih proizvodov		
	Razdeljevanje hrane		
	Trgovina na debelo in drobno		
	Gostinske storitve		
	Proizvajalci materialov, namenjenih za stik z živili		

Preglednica 2: Uradni nadzor 2020 – splošni pregled

Subjekti		Kmetijstvo	8 233 476
		Veleprodaja hrane	3 957 451
		Gostinske storitve	2 509 326
		Proizvodnja hrane	1 234 557
		Krma za živali	248 634
Uradni nadzor		Prevoz živali	969 746
		Veleprodaja hrane	850 550
		Gostinske storitve	844 865
		Proizvodnja hrane	730 057
		Kmetijstvo	443 684
Težave zaradi neskladnosti		Gostinske storitve	226 092
		Veleprodaja hrane	167 746
		Proizvodnja hrane	117 313
		Kmetijstvo	92 280
		Prevoz živali	16 793
Upravne sankcije		Veleprodaja hrane	131 761
		Gostinske storitve	112 787
		Proizvodnja hrane	70 329
		Kmetijstvo	51 243
		Prevoz živali	7 787

2
Letna poročila držav članic EU

Uporaba novega standardnega vzorčnega[21] obrazca na digitalni platformi olajšuje enotno elektronsko poročanje o rezultatih uradnega nadzora, vrsti in številu primerov neskladnosti ter sprejetih ukrepih. Omogoča lažje združevanje teh podatkov v statistiko na ravni EU.

Zakonski rok za predložitev elektronskega poročila je 31. avgust. Ker je bila ta platforma prvič uporabljena za letna poročila za leto 2020, je bila 15. oktobra 2021 ponovno odprta, da bi se omogočilo zapoznelo poročanje. Kljub temu Malta svojega poročila ni predložila pravočasno, da bi bilo vključeno v to poročilo.

Zaradi spremenjenega poročanja so imele nekatere države članice EU težave pri zbiranju podatkov v zahtevani obliki. Poleg tega so države članice EU težje primerjale rezultate svojega nadzora s tistimi iz prejšnjih let.

Platforma za poročila vsebuje nekaj besedilnih polj za opis ustreznih tem. Nacionalni organi so zagotovili manj informacij kot v poročilih za prejšnja leta in manj, kot je bilo predvideno v smernicah.

V zvezi z dobrobitjo živali države članice EU na splošno niso predložile niti analize najresnejših ugotovitev niti svojih akcijskih načrtov za preprečitev ali zmanjšanje ponovitve. Komisija tako v zvezi s tem ne more predložiti povzetka.

Podobno so bile zelo omejene tudi informacije o nadzoru, ciljno usmerjenem v goljufive in zavajajoče prakse.

[21] Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/723.

3
Organizacija in delovanje sistemov uradnega nadzora

Države članice EU so vzpostavile sisteme uradnega nadzora za preverjanje uporabe pravnega okvira s strani nosilcev živilske dejavnosti in dejavnosti poslovanja s krmo.

Nacionalni organi so v večletnih nacionalnih načrtih nadzora določili svoje strateške cilje. V smernicah za izpolnjevanje letnih poročil so pozvani, naj vključijo preglednico z rezultati kazalnikov uspešnosti, ki se uporabljajo za merjenje teh ciljev. Večina držav članic EU ni predložila takšnega pregleda rezultatov svojih kazalnikov. Nekateri pozitivni primeri, ki jih je treba omeniti, so naslednji:

- Belgija v svoje javno letno poročilo vključi barometre za varnost hrane ter zdravje živali in rastlin (do leta poročanja 2019 je bilo to poročilo, poslano Komisiji). S primerjavo rezultatov barometra za različna leta lahko bralci vidijo, ali se stanje na teh področjih izboljšuje ali ne.
- Finska je navedla nekaj primerov tega, kako lahko rezultati uradnega nadzora privedejo do sprememb ciljev:
    - zaradi velikega števila pomanjkljivosti, ugotovljenih v zvezi z dobrobitjo živali med prevozom, se je povečala pogostost uradnega nadzora nad dobrobitjo živali med prevozom,
    - pri vzorčenju gnojil je bilo število ugotovljenih pomanjkljivosti razmeroma veliko pri majhnem številu odvzetih vzorcev, kar kaže na uspešno ciljno usmerjanje nadzora na podlagi tveganja,
    - tržni nadzor trgovine s semeni je pokazal manj pomanjkljivosti kot v prejšnjih letih. Po drugi strani pa so bile v približno 30 % primerov izrečene sankcije, kar kaže na izboljšanje učinkovitosti nadzora.

Vse države članice EU so imele zaradi omejitev, uvedenih za zajezitev pandemije COVID-19, težave pri izvajanju celovitih programov inšpekcijskih pregledov.

Med drugimi dejavniki, zaradi katerih nacionalni organi niso v celoti izvedli svojih načrtovanih programov, so bili število zaposlenih, sredstva in priprave na brexit.

Uradni nadzor med pandemijo

Različne omejitve, uvedene za zajezitev širjenja COVID-19, in njihov vpliv na razporejanje kadrovskih virov so državam članicam EU otežili izvedbo vseh uradnih nadzorov, prvotno načrtovanih za leto 2020. Nacionalni organi so morali kljub prožnosti pri izvajanju uradnega nadzora ponovno pretehtati svoje načrte neprekinjenega poslovanja in dati prednost nadzornim dejavnostim, ki so se štele za nujne, hkrati pa obravnavati spremembe pri dajanju hrane na trg EU, ki jih je povzročila pandemija, kot sta porast elektronskega trgovanja in prodaje živil, ki jih kupec odnese s seboj.

Med ukrepi, ki so jih sprejeli nacionalni organi, so bili:

- odložitev in/ali zmanjšanje števila nadzorov, izvedenih na nekaterih področjih (na podlagi ocene tveganja),
- skrajšanje časa, potrebnega na kraju samem, z izvajanjem dokumentacijskega dela nadzora na daljavo,
- uporaba tehnik presoje na daljavo.

4

Sprejeti ukrepi za zagotavljanje učinkovitega izvajanja večletnih nacionalnih načrtov nadzora

Cilj večletnega nacionalnega načrta nadzora je zagotoviti, da se uradni nadzor izvaja na podlagi tveganja in učinkovito v celotni agroživilski verigi v skladu z uredbo o uradnem nadzoru.

Kadar se pri uradnem nadzoru ugotovijo težave zaradi neskladnosti, morajo nacionalni organi sprejeti ukrepe za zagotovitev, da podjetje težavo odpravi in prepreči njeno ponovitev[22].

Nacionalni organi morajo tudi preveriti učinkovito delovanje sistema uradnega nadzora in sprejeti potrebne ukrepe za odpravo pomanjkljivosti, ugotovljenih v njihovih nadzornih sistemih[23].

[22] Člen 138 Uredbe (EU) 2017/625.

[23] Člen 12(2) in (3) Uredbe (EU) 2017/625.

4.1
Ukrepi za zagotavljanje skladnosti poslovanja

V nekaterih letnih poročilih so navedeni primeri ukrepov nacionalnih organov.

Države članice EU izvajajo kampanje obveščanja javnosti ter podjetjem zagotavljajo svetovanje in usposabljanje, da bi jim pomagale pri izpolnjevanju pravil o varnosti hrane.

Belgija, Nizozemska in Švedska v svoje sisteme uradnega nadzora vključijo rezultate zasebnih shem (tretjih oseb) za zagotavljanje kakovosti. Belgija in Finska sta navedli, da so rezultati inšpekcijskih pregledov boljši v podjetjih, certificiranih v okviru teh shem.

Finska objavlja poročila za posamezne sektorje. Navedla je, da je ključni način za izboljšanje učinkovitosti povečanje interakcije z vsemi zainteresiranimi stranmi. Zato uradni nadzor in objavljeni rezultati tega nadzora prispevajo k izboljšanju pogojev poslovanja in konkurenčnosti podjetij, na primer s podpiranjem njihove zmožnosti za vključevanje v mednarodno trgovino in s proaktivnim preprečevanjem težav.

Poljska objavlja povzetek informacij o rezultatih nadzora, ki ga je izvedel njen tržni inšpektorat. Dodaja tudi praktične nasvete za potrošnike o tem, kako izbirati proizvode in se izogniti zavajanju. Objavlja tudi upravne odločbe, s katerimi se podjetjem izrečejo globe zaradi dajanja proizvodov nezadostne tržne kakovosti, vključno s ponarejenimi proizvodi, na trg.

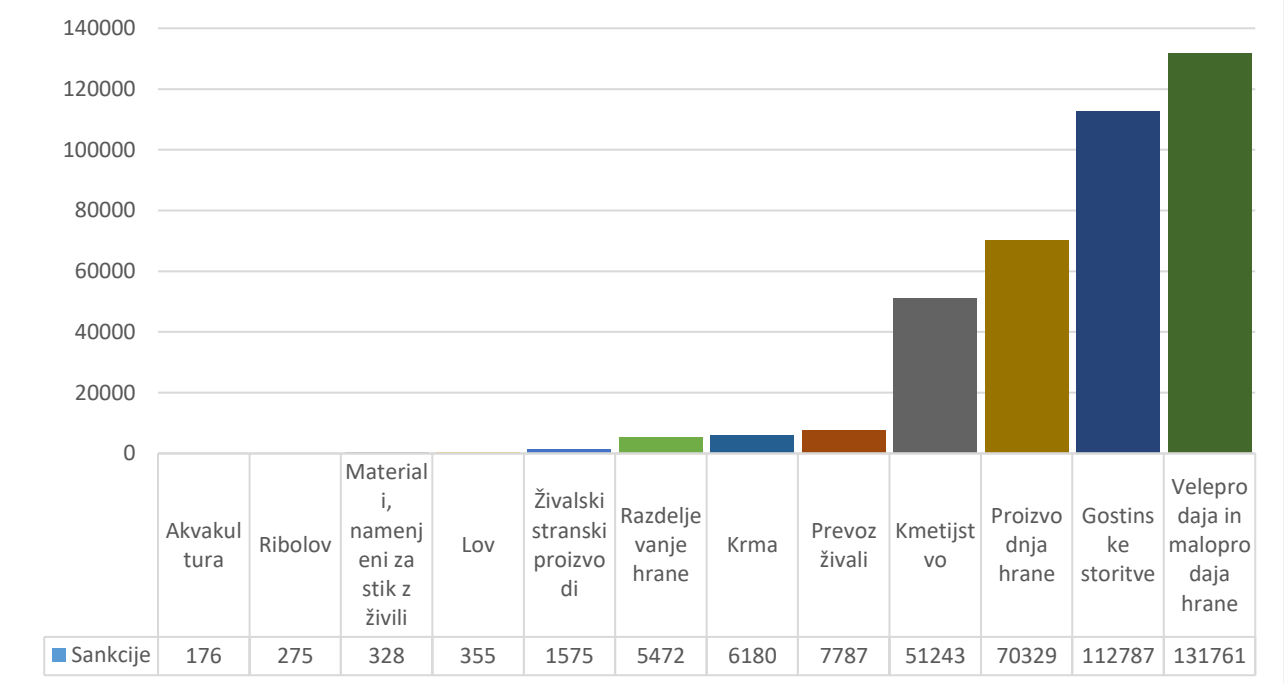
4.2
Izvrševanje s strani nacionalnih organov

Države članice EU uporabljajo različne izvršilne ukrepe, od ustnih in pisnih opozoril do zasega in uničenja blaga ter (začasnega) odvzema ali omejitve dovoljenj podjetjem. Upravne globe se uporabljajo kot odvračilni ukrep. Predložitev zadeve sodišču ostaja zadnja možnost.

Nacionalni organi morajo imeti vzpostavljene učinkovite, sorazmerne in odvračilne sankcije/kazni[24].

V preglednici 3 je prikazano število upravnih sankcij, uporabljenih v različnih delih prehranske verige. V preglednici 4 so te sankcije prikazane po različnih področjih, v preglednici 5 pa je prikazano število sodnih ukrepov, sprejetih na različnih področjih.

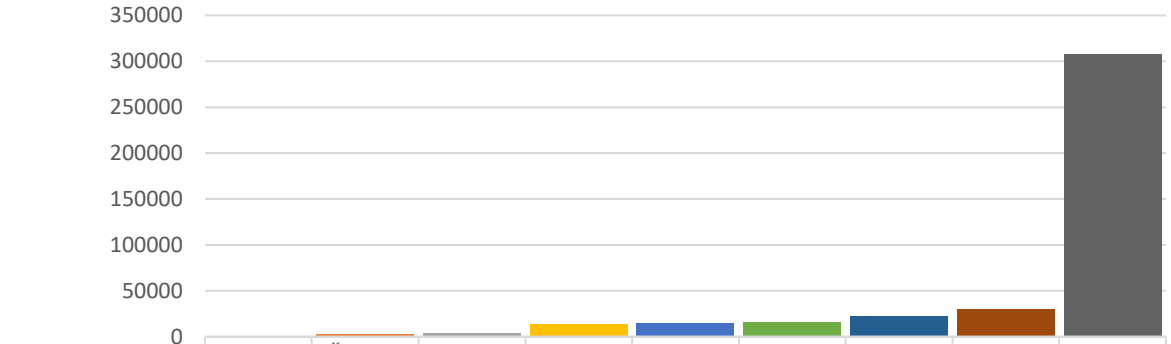
Preglednica 3: Upravne sankcije – dejavnosti – 2020



	Akvakultura	Ribolov	Materiali, namenjeni za stik z živili	Lov	Živalski stranski proizvodi	Razdelje vanje hrane	Krma	Prevoz živali	Kmetijstvo	Proizvodnja hrane	Gostinske storitve	Veleprodaja in maloprodaja hrane
Sankcije	176	275	328	355	1575	5472	6180	7787	51243	70329	112787	131761

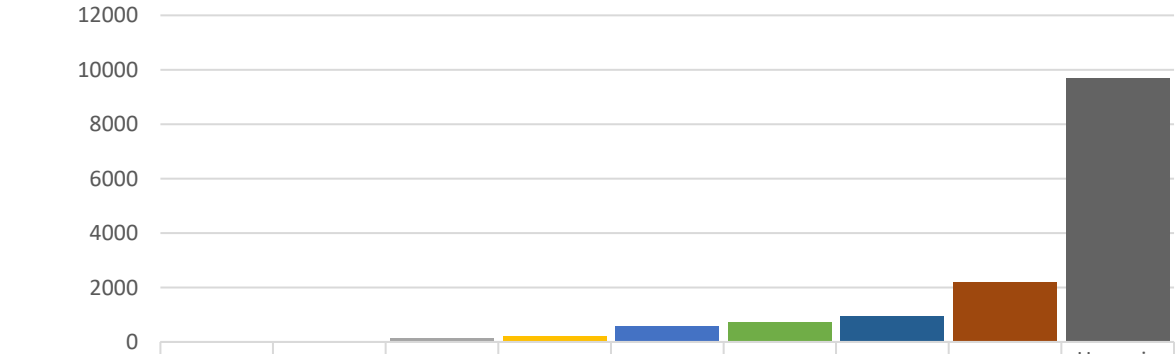
[24] Člena 54 in 55 Uredbe (ES) št. 882/2004 (do 14. decembra 2019) ter členi 137, 138 in 139 Uredbe (EU) 2017/625.

Preglednica 4: Upravne sankcije – področja – 2020



	Namerno sproščanje GSO v okolje zaradi proizvodnje živil in krme	Živalski stranski proizvodi: Preprečevanje in zmanjševanje tveganj za zdravje	Ukrepi varstva pred škodljivimi organizmi rastlin	Krma in varnost krme	Fitofarmacevtska sredstva – trajnostna raba pesticidov	Uporaba in označevanje ZOP/ZGO/ZTP	Zdravje živali	Dobrobit živali	Hrana in varnost hrane (vključno s kmetijstvom, lovom in ribolovom)
Upravne sankcije	86	2904	3401	13239	14331	15427	22658	29944	307756

Preglednica 5: Sprejeti sodni ukrepi – 2020



	Namerno sproščanje GSO v okolje zaradi proizvodnje živil in krme	Ukrepi varstva pred škodljivimi organizmi rastlin	Živalski stranski proizvodi: Preprečevanje in zmanjševanje tveganj za zdravje	Uporaba in označevanje ZOP/ZGO/ZTP	Krma in varnost krme	Fitofarmacevtska sredstva – trajnostna raba pesticidov	Zdravje živali	Dobrobit živali	Hrana in varnost hrane (vključno s kmetijstvom, lovom in ribolovom)
Sodni ukrepi	0	36	130	211	581	701	927	2196	9687

4.3
Ukrepi za zagotavljanje učinkovitega delovanja služb za uradni nadzor

Države članice EU morajo izvajati presoje svojih sistemov nadzora ali naročiti presoje svojega delovanja in imeti vzpostavljene postopke za preverjanje nadzora[25], da zagotovijo skladnost in učinkovitost sistemov nadzora.

V letna poročila so bile vključene omejene informacije o teh presojah in drugih dejavnostih preverjanja, s katerimi se ocenjuje učinkovitost sistemov uradnega nadzora.

Švedska je opisala nekatere koristi sodelovanja med različnimi organi. Začetna faza dobre prakse nadzora se je osredotočila na dve področji, in sicer na postopek nadzora in etiko na delovnem mestu. Pripravili so smernice in spletni tečaj usposabljanja. Eden od splošnih ciljev je, da sodelujoči organi prevzamejo skupno odgovornost za celotno prehransko verigo, vključno s pripravljenostjo na nenačrtovane in nepredvidene dogodke. Dobra praksa nadzora vključuje prehod na drugačno kulturo nadzora in vzpostavitev sistema za enakovrednost njihovih sistemov.

Nemčija je za zagotovitev učinkovitosti svojega sistema uradnega nadzora v večletni nacionalni načrt nadzora vključila tri operativne cilje, ki se nanašajo na strokovni standard presoj, načrtovanje presoj, osredotočeno na tveganja, in učinkovitost uradnega nadzora.

[25] Člena 6 in 12 Uredbe (EU) 2017/625.

Del 2

Nadzorne dejavnosti Komisije v državah članicah EU

1
Presoje



Direktorat Komisije za presoje in analize na področju zdravja in hrane v okviru Generalnega direktorata Komisije za zdravje in varnost hrane preverja, ali se zakonodaja EU na področju varnosti živil in krme, zdravja živali, dobrobiti živali, zdravja rastlin, ekološkega kmetovanja in shem geografskega porekla (ZOP/ZGO/ZTP) pravilno izvaja in izvršuje v državah članicah EU. Glavno orodje, ki se uporablja, je presoja.

Ta nadzor izvajamo redno in v sodelovanju s pristojnimi organi v državah članicah EU.

Eden od pogostih elementov presoj je preverjanje na kraju samem, pri katerem strokovnjaki Komisije sodelujejo z nacionalnimi organi, ko izvajajo uradni nadzor. Pri tem strokovnjakom Komisije redno pomagajo strokovnjaki iz držav članic EU.

Cilj tega nadzora je:

- preverjanje uporabe zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali, živalskih stranskih proizvodih, zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih, trajnostni rabi pesticidov, gensko spremenjenih organizmih, ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov ter uporabi in označevanju zaščitenih označb porekla, zaščitenih geografskih označb in tradicionalnih posebnosti,
- preverjanje delovanja in organizacije nacionalnih nadzornih sistemov in pristojnih organov,
- preiskovanje in zbiranje informacij
    - o uradnem nadzoru in praksah izvrševanja,
    - o pomembnih ali ponavljajočih se težavah pri uporabi ali izvrševanju pravil,
    - v zvezi z izrednimi razmerami, nastajajočimi težavami ali novim razvojem dogodkov.

GENERALNI DIREKTORAT ZA ZDRAVJE IN VARNOST HRANE

DIREKTORAT ZA PRESOJE IN ANALIZE NA PODROČJU ZDRAVJA IN HRANE



Na spletišču Komisije objavimo letni program dela in njegovo posodobitev sredi leta.


Oglejte si naše kratke videoposnetke o tem, kako organiziramo naše delo na področju presoje in analize ter kako to koristi ljudem v EU.

Programi presoj in analiz[26] za obdobje 2019–2020 so bili osredotočeni na:

- odpornost proti antimikrobikom,
- boljšo pripravljenost, preprečevanje in odzivanje na nevarnosti za zdravje ljudi, živali in rastlin,
- varne in trajnostne prehranske sisteme in sisteme proizvodnje hrane,
- učinkovito izvajanje živilske zakonodaje EU,
- trajnostno proizvodnjo hrane, ki izboljšuje dobrobit živali,
- uspešen, učinkovit in zanesljiv nadzor.

V letih 2019 in 2020 smo izvedli 170 presoj in podobnih pregledov sistemov uradnega nadzora v državah članicah EU.

Diagram 1 prikazuje število izvedenih presoj po državah članicah EU. Diagram 2 prikazuje število presoj po področjih nadzora.

[26] Delovni programi so objavljeni na spletišču Komisije.

Diagram 1: Izvedene presoje – države članice EU – 2019–2020

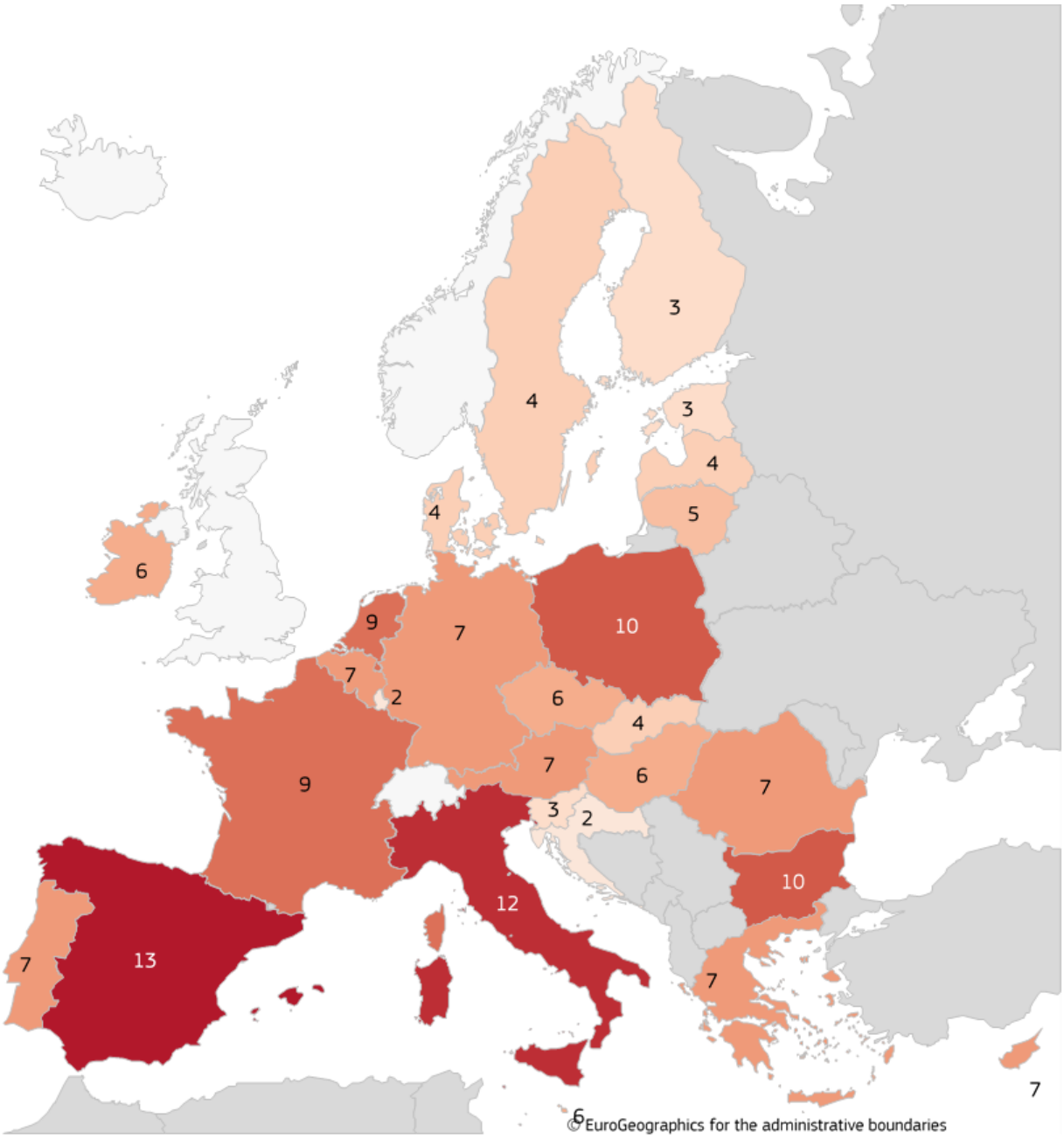
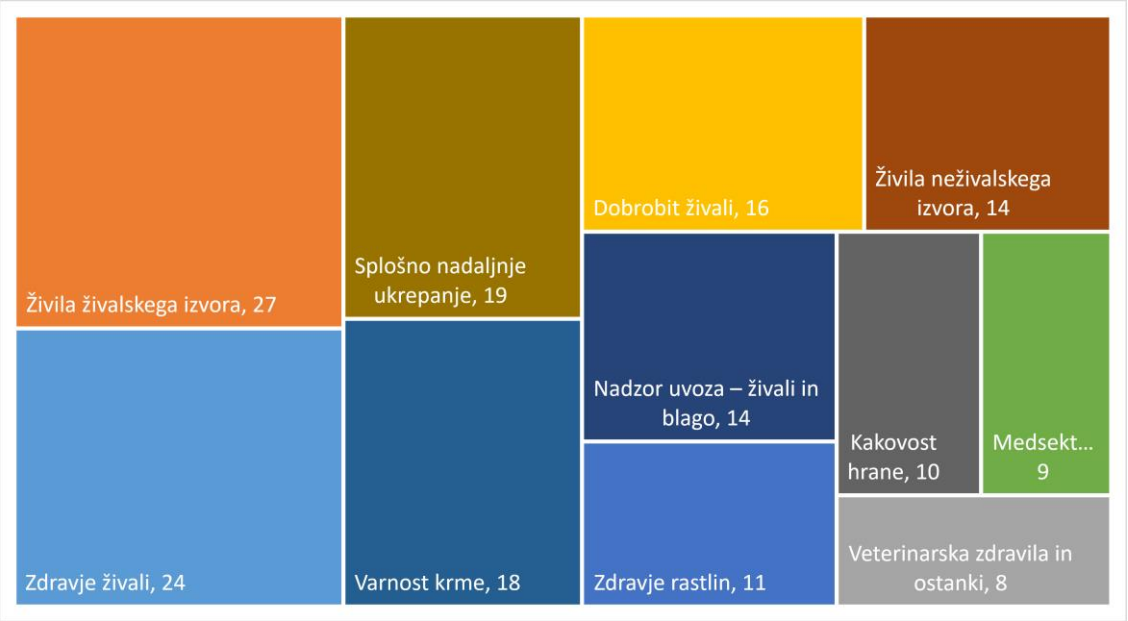


Diagram 2: Izvedene presoje po področjih nadzora – 2019–2020



Poročila o posameznih presojah so javno dostopna na spletišču Komisije.

Nadzor Komisije med pandemijo

Zaradi omejitev potovanj, uvedenih med pandemijo COVID-19, je bilo treba ponovno razmisliti o načinu izvajanja nadzora in uporabi metod presoje na daljavo na nekaterih področjih.

Skupaj je bilo 43 revizij v obdobju 2019–2020 izvedenih v celoti na daljavo, med drugim z uporabo videokonferenc namesto osebnih srečanj. Te so zagotovile določeno raven dokazov. Niso pa bili mogoči obiski na daljavo v prostorih nosilcev dejavnosti, da bi se preverilo izvajanje uradnega nadzora.

V skladu z uredbo o uradnem nadzoru mora Komisija pripraviti letni ali večletni program nadzora[27], s katerim preveri, kako se zakonodaja EU o agroživilski verigi izvaja v državah članicah EU. Program za obdobje 2021–2025[28] je bil sprejet 23. oktobra 2020.

[27] Člen 118 Uredbe (EU) 2017/625.

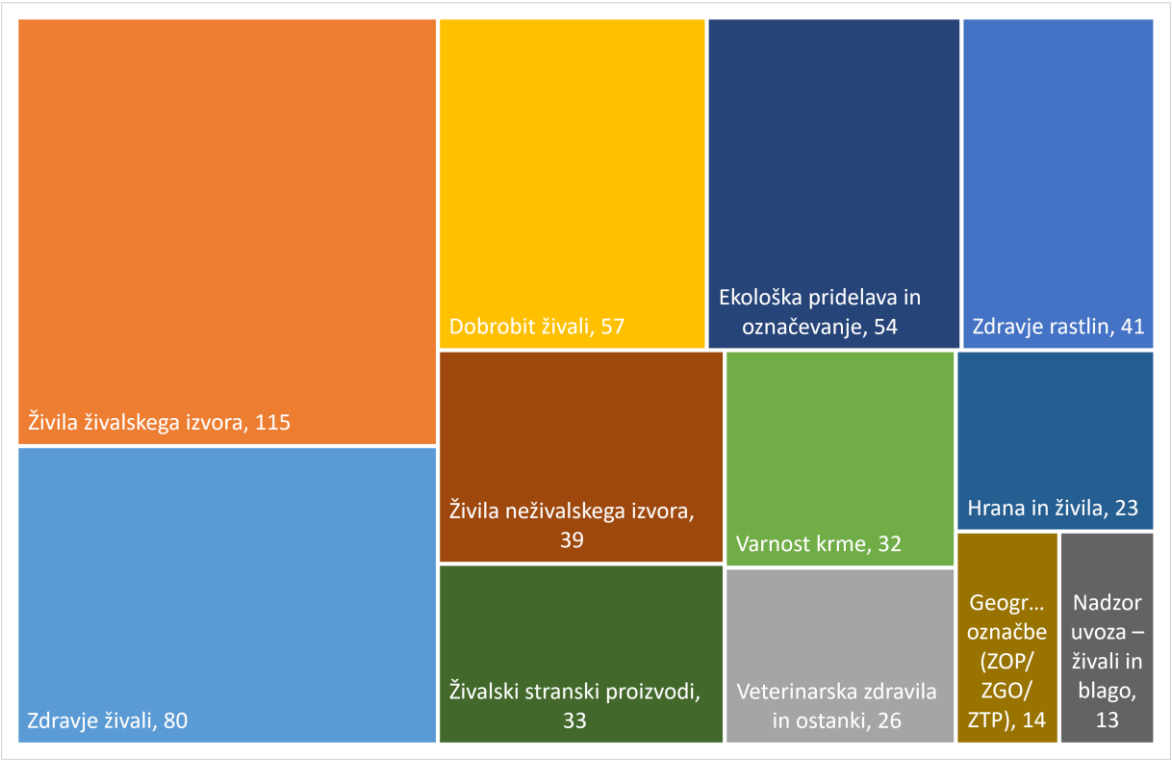
[28] Izvedbeni sklep (EU) 2020/1550 o vzpostavitvi večletnega programa nadzora, ki ga strokovnjaki Komisije izvajajo v državah članicah za preverjanje uporabe zakonodaje Unije o agroživilski verigi, za obdobje 2021–2025.

2
Priporočila

Naše presoje običajno vodijo do priporočil za popravne ukrepe. Države članice EU morajo sprejeti potrebne ukrepe za njihovo obravnavanje[29] in jih opisati v akcijskem načrtu.

Na podlagi nadzora, izvedenega v obdobju 2019–2020, je bilo državam članicam EU izdanih skupno 527 priporočil. V diagramu 3 je prikazan pregled teh priporočil po sektorjih. Priloženi delovni dokument služb Komisije vsebuje nadaljnjo razčlenitev podatkov po različnih področjih, zajetih s presojo.

Diagram 3: Priporočila za sektorje, zajete s presojo – 2019–2020



[29] Člen 117, točka (a), in člen 119, točka (a), Uredbe (EU) 2017/625.

3
Pregledna poročila



V preglednih poročilih so združeni ugotovitve in sklepi vrste nadzorov, ki jih je Komisija izvedla na določenem področju, da bi dobili splošno sliko na ravni EU. V teh poročilih je opredeljeno, kaj v zvezi z izvajanjem nadzora in uporabo zakonodaje deluje oziroma kaj ne deluje. Prav tako so dobra priložnost za izmenjavo primerov dobrih praks, ugotovljenih v državah članicah EU. Ta poročila se upoštevajo v politiki EU in so lahko podlaga za izmenjave s strokovnjaki iz držav članic EU v okviru pobude Boljše usposabljanje za varnejšo hrano, da bi razpravljali o skupnih težavah in izmenjali dobre prakse.

Preglednica 4: Pregledna poročila, objavljena v obdobju 2019–2020

Številka poročila	Tema
2017-6304	Aviarna influenca
2018-6525	Pregledno poročilo o varnosti uvoženih živil
2018-6537	Pregledno poročilo o prodaji hrane po internetu
2018-6780	Biocidi
2018-6810	Revizije uradnega nadzora v državah članicah EU
2019-6788	Ukrepi za obravnavanje odpornosti proti antimikrobikom s preudarno rabo antimikrobikov pri živalih
2019-6789	Spremljanje odpornosti proti antimikrobikom pri zoonotskih in komenzalnih bakterijah
2019-6865	Sadike in semena
2019-6876	Zdravje rastlin – uvozni nadzor
2019-6834	Dobrobit živali, ki se za izvoz prevažajo po cesti
2019-6835	Dobrobit živali med prevozom po morju zaradi izvoza
2017-6246	Pregledno poročilo o skupnih praksah glede higiene pri zakolu
2020-7100	Pregledno poročilo – uradni nadzor krmnih dodatkov, njihovih sestavin in sledljivosti

Številka poročila	Tema
2020-7105	Uradni nadzor nad higieno, sledljivostjo in trgovino s predelanimi živalskimi beljakovinami

4

Poudarki o nadzoru, ki ga je izvedla Komisija (2019–2020)

S presojami na področju varnosti hrane so se poudarili posebni izzivi, s katerimi se pristojni organi v državah članicah EU soočajo v zvezi z:

- živili za neposredno uživanje (živalskega izvora), pri katerih potreba po usposabljanju in drugi podpori za uradnike ter pomanjkanje sistematičnih pregledov podjetij omejujeta nadaljnje spremljanje pomanjkljivosti, ugotovljenih v postopkih podjetij za preprečevanje navzkrižne kontaminacije ter vzorčenju in testiranju,

- konjskim mesom, pri katerem so bile s presojami po škandalu s konjskim mesom ugotovljene težave s potnimi listi za konje, podatkovnimi zbirkami in nadzorom nad evidentiranjem nedovoljenih zdravljenj, ter

- živili neživalskega izvora, pri katerih je mogoče izboljšati nadzor nad zamrznjenim mehkim sadjem in zelenjavo.

Organizirali smo vrsto presoj za poglobljen in širši pregled celotnega sektorja krme, vključno z živalskimi stranskimi proizvodi, saj so prejšnje presoje razkrile nekatere sistemske pomanjkljivosti. Te presoje so pokazale, da je treba še izboljšati sledljivost predelanih živalskih beljakovin.

Presoje na področju zdravja živali so se nanašale na preprečevanje bolezni, pripravljenost na izbruhe in zmogljivost odzivanja. Pridobljene informacije v zvezi z afriško prašičjo kugo in visoko patogeno aviarno influenco so prispevale k oblikovanju več strateških dokumentov in politik Komisije za obvladovanje teh bolezni.

V zvezi z zoonozami:

- so presoje za salmonelo v populacijah perutnine pokazale, da so države članice EU na splošno izvajale programe, ki so izpolnjevali zahteve in so bili učinkoviti pri doseganju ciljev EU glede razširjenosti salmonele. Kljub temu je v večini primerov stopnja odkrivanja v vzorcih, ki jih odvzamejo podjetja (ki zagotavljajo veliko bolj stalno pokritost stanja jate kot uradni vzorci), precej nižja kot pri uradnih vzorcih. Tako je lahko vzorčenje s strani podjetij neučinkovit prispevek k programom, poleg tega to kaže, da okužbe v jatah na nizki ravni verjetno ostanejo neodkrite,

- so presoje za steklino pokazale dobro izvajanje programov cepljenja, tako da se je zmanjšalo število primerov pri živalih.

Večina držav članic EU ima težave pri dokazovanju svoje ravni skladnosti ali trendov pri skladnosti v zvezi z dobrobitjo živali, saj ni specifičnih ciljev in/ali opredeljenih kazalnikov za spremljanje.

Zaključen je bil triletni projekt za zmanjšanje rutinskega krajšanja repov pri pujskih. Vključeval je presoje in obiske skupine strokovnjakov s praktičnimi izkušnjami pri reji prašičev z nepoškodovanimi repi v več državah članicah EU. Njegovi rezultati vključujejo akcijske načrte iz vseh držav EU, ki ne izpolnjujejo zahtev, kar bo prispevalo k nadaljnjemu napredku, potrebnemu za prenehanje rutinske prakse krajšanja repov.

Še naprej smo izvajali presoje v zvezi s prevozom živali po morju in sodelovali z Evropsko agencijo za pomorsko varnost, da bi vzpostavili sistem za izboljšanje uradnega nadzora nad plovili za prevoz rejnih živali in s tem izboljšali dobrobiti živali med pomorskim prevozom.

Uporaba orodij za vizualizacijo na spletnem portalu podpira hitro odločanje, s čimer se povečuje zaščita zdravja rastlin. Presoje v zvezi z nadzornimi ukrepi, ki jih izvajajo države članice EU, v katerih se pojavljajo okužbe s škodljivimi organizmi na rastlinah, pomagajo izboljšati nadzor in podpirajo prizadevanja za njihovo izkoreninjenje.

Čeprav so države članice EU dosegle napredek pri izvajanju direktive o trajnostni rabi pesticidov, pa nadzor nad izvajanjem integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi s strani kmetov in pridelovalcev še vedno vzbuja skrb.

V večini držav EU zasebni nadzorni organi certificirajo ekološko pridelavo ter uporabo in označevanje teh proizvodov. Nadzor nad temi izvajalci nadzora, ki ga izvajajo pristojni organi, je treba še izboljšati.

Z uradnim nadzorom v zvezi s proizvodi, certificiranimi v okviru shem geografskega porekla (ZOP/ZGO/ZTP), se ne preverja vedno, ali so ti proizvodi skladni s pravili iz specifikacij proizvodov.

Države članice EU imajo vzpostavljene nekatere ureditve za obvladovanje nevarnosti goljufij v agroživilski verigi, vendar uradni nadzor, ki se osredotoča na goljufive in zavajajoče prakse, še ni sistematično vzpostavljen na vseh področjih nadzora.

Delovni dokument služb Komisije, priložen temu poročilu, vsebuje podrobnejši opis nekaterih glavnih področij, na katerih je Komisija izvedla presoje.

5
Druge nadzorne dejavnosti Komisije

5.1
Vstop živali in blaga v EU

Države članice EU morajo izvajati uradni nadzor živali, blaga živalskega izvora in nekaterega blaga neživalskega izvora, ki vstopajo v EU. Večino tega nadzora izvajajo na mejnih kontrolnih točkah, določenih v ta namen. Namen nadzora je preveriti, ali živali, hrana in krma izpolnjujejo enako visoke standarde, kot veljajo za živali in blago, ki se vzrejajo oziroma proizvajajo v EU. Države članice EU lahko določijo mejne kontrolne točke za ta nadzor šele potem, ko Komisija ugotovi, da struktura in razporeditev predlaganih mejnih kontrolnih točk ter uvedene ureditve izpolnjujejo veljavne zahteve EU[30]. V letu 2020 smo prejeli in ocenili 67 obvestil iz držav EU o novih (ali spremenjenih obstoječih) mejnih kontrolnih točkah, vključno z njihovimi kontrolnimi središči.

Naš pregled nad uradnim nadzorom držav EU pri vstopu živali in blaga se je nadaljeval tudi v letih 2019 in 2020, pri čemer je bilo izvedenih 11 presoj. Rezultati teh so potrdili, da države EU še naprej izboljšujejo svoje sisteme in izvajanje nadzora. Te presoje se bodo nadaljevale tudi v prihodnjih letih. Poleg tega smo na podlagi dokumentacije izvedli ocene izvajanja nadzora pri vstopu živali in blaga prek mejnih kontrolnih točk v najbolj oddaljenih regijah EU, pri čemer so bili rezultati ponovno zadovoljivi.

[30] Uredba (EU) 2017/625 in z njo povezana zakonodaja, kot so Uredba (EU) 2019/1014, Uredba (EU) 2019/1012 in Uredba (EU) 2019/1081.

5.2
Ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini in okoljskih kontaminantov v živalih in proizvodih živalskega izvora

Zdravila za uporabo v veterinarski medicini se pri živinoreji pogosto uporabljajo za preprečevanje ali zdravljenje bolezni. Zelo nizke koncentracije – ostanki – farmakološko aktivnih snovi, prisotne v zdravilih za uporabo v veterinarski medicini, so lahko prisotne v mesu, drobovini in mlečnih izdelkih zdravljenih živali, pa tudi v mleku, jajcih in medu. Varne koncentracije v živilih – t. i. mejne vrednosti ostankov – so določene na ravni EU. Hrana, ki vsebujejo ostanke do te mejne vrednosti, se šteje za varno in se lahko da na trg, saj dokazuje, da so bila pri živinoreji upoštevana načela dobre kmetijske in veterinarske prakse (zdravila, ki so bila uporabljena v skladu z navodili na etiketi). Države članice EU izvajajo letne programe spremljanja ostankov, da se preveri, ali se zdravila za uporabo v veterinarski medicini uporabljajo v skladu z veljavnimi pravili EU, in da se odkrije morebitna zloraba ali nezakonita uporaba farmakološko aktivnih snovi. Ti programi vključujejo tudi spremljanje živali in živalskih proizvodov glede prisotnosti okoljskih kontaminantov in pesticidov.

Skupaj z zadevnimi referenčnimi laboratoriji Evropske unije vsako leto pregledamo načrte držav članic EU za spremljanje ostankov ter podamo pripombe in priporočila o njihovi ustreznosti. Prav tako ocenimo, kako države članice EU izvajajo svoje načrte za spremljanje ostankov, pri čemer se osredotočamo na elemente, kot sta uspešnost laboratorijev in učinkovitost nadaljnjih preiskav neskladnih rezultatov. V obdobju 2019–2020 smo izvedli osem presoj v državah članicah EU, katerih rezultati so bili večinoma zadovoljivi. Te presoje se bodo nadaljevale tudi v prihodnjih letih.

6
Sistematično spremljanje priporočil na podlagi presoj

6.1
Splošne nadaljnje presoje

S splošnimi nadaljnjimi presojami sistematično spremljamo ukrepe, za katere so se pristojni organi zavezali, da jih bodo izvedli, da bi upoštevali priporočila iz poročil o presoji. Te presoje zajemajo vsa „odprta“ priporočila v vseh sektorjih.

Te presoje se lahko:

- izvedejo v uradih pristojnih organov ali na daljavo,
- izvedejo s pregledom dokumentacije iz naših pisarn (upravno spremljanje) ali
- osredotočijo na določeno temo: v majhnem številu primerov, ko je izid presoje še posebej problematičen, se organizirajo sektorske nadaljnje presoje, namenjene spremljanju ukrepov, ki jih morajo države članice EU nujno izvesti.

Preglednica 5: Nadaljnje presoje v državah članicah EU v obdobju 2019–2020

Splošne nadaljnje presoje:	
Spremljanje s pregledom dokumentacije:	
Posebna tema:	

S tem postopkom se je še naprej učinkovito obravnavala velika večina ugotovljenih težav. Rezultati ukrepov na podlagi splošnih nadaljnjih presoj so objavljeni v profilih držav (glej oddelek 6.2 spodaj).

Konec decembra 2020 so države članice EU sprejele popravne ukrepe ali predložile zadovoljive zaveze za odpravo pomanjkljivosti v sprejemljivih rokih. Na podlagi triletnega tekočega kazalnika so bili sprejeti popravni ukrepi v zvezi z 92 % priporočil, ki izhajajo iz presoj, izvedenih v triletnem obdobju 2016–2018.

6.2
Profili držav

Znanje o posameznih državah je pomembno za pripravo presoj in oblikovanje politik na podlagi informacij. Zato vzdržujemo in objavljamo profile držav.

Ti profili držav so javno dostopni in za vsako državo članico EU zagotavljajo pregled, ki vključuje:

- zadnjih pet objavljenih poročil o presoji,
- ocene ukrepov, ki jih je država sprejela v odziv na priporočila na podlagi presoj,
- organizacijo uradnega nadzora v državi,
- povezave do ustreznih spletišč v državi.

Objava teh profilov držav pomaga zagotoviti, da je celoten cikel presoj pregleden za javnost.

6.3
Izvrševanje



Če država članica krši pravo EU, Komisija za vsak primer posebej določi ustrezne ukrepe v skladu s pristopom iz sporočila z naslovom Pravo EU: z boljšo uporabo do boljših rezultatov[31]. Ti ukrepi lahko vključujejo vse od stikov z organi držav članic EU na ustreznih ravneh, da se zagotovi pravilna uporaba prava EU, do začetka izmenjav v okviru sistema EU Pilot in/ali postopka za ugotavljanje kršitev kot skrajnega sredstva, če so bile izčrpane vse druge možnosti za spodbujanje skladnosti. Orodja za izvrševanje, razen kar zadeva kršitve na področju varnosti hrane, vključujejo tudi varnostne ali zaščitne ukrepe. To lahko vključuje vse od sprejetja previdnostnih ukrepov na področju trgovine in premikov živali, rastlin ali živil in krme do sprejetja zaščitnih ukrepov v skladu z ustrezno zakonodajo.

Če stik z državami članicami EU ali izmenjave v sistemu EU Pilot ne privedejo do odprave kršitve prava, se lahko začneta predhodna faza in faza sodnega postopka v okviru postopka za ugotavljanje kršitev[32].

Komisija je leta 2019 začela postopek za ugotavljanje kršitev proti Češki v zvezi z njenim sistematičnim uradnim nadzorom nekaterih živil iz drugih držav članic EU vsakič, ko so ta živila vstopila v državo, kar je kršitev pravil EU o uradnem nadzoru, ki zagotavljajo skladnost z zakonodajo o krmi in živilih ter s pravili o zdravju in dobrobiti živali[33].

Komisija je leta 2019 zaključila dva dolgotrajna postopka za ugotavljanje kršitev:

— Grčija: v zvezi s pomanjkanjem osebja, dodeljenega službam, pristojnim za veterinarski nadzor, in

— Portugalska: v zvezi z ukrepi za preprečevanje širjenja borove ogorčice znotraj EU.

[31] 2017/C 18/02: Sporočilo Komisije: Pravo EU: z boljšo uporabo do boljših rezultatov.

[32] Člen 258 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

[33] Januarja 2019 je bil poslan uradni opomin, julija 2019 pa obrazloženo mnenje. . Julija 2020 je bil poslan dodaten uradni opomin.



Sodišče Evropske unije je leta 2019 razsodilo, da Italija ni ustrezno preprečila nadaljnjega širjenja karantenskega škodljivega organizma *Xylella fastidiosa* v Apuliji[34].

Komisija v obdobju 2019–2020 sodišču ni predložila nobene zadeve na področjih, v zvezi s katerimi se izvaja uradni nadzor, zajet s tem poročilom.

[34] Sodba v zadevi Komisija/Italija, C-443/18.

7
Podpora državam članicam EU

7.1
Mreže



Direktorat Komisije za presoje in analize na področju zdravja gosti več mrež in delovnih skupin, ki jih sestavljajo uradniki iz pristojnih organov držav članic EU ter Islandije, Lihtenštajna in Norveške, da razpravljajo o izvajanju nekaterih vidikov prava EU in ga spodbujajo.

Od leta 2008 se dve mreži redno sestajata, da izmenjata izkušnje o pripravi in izvajanju večletnih nacionalnih načrtov nadzora ter poročanju o njih in o izvajanju nacionalnih sistemov presoj na področju uradnega nadzora. V obdobju 2019–2020 se je mreža za večletne nacionalne načrte nadzora sestala šestkrat, dvakrat na daljavo. Sestanki so bili večinoma osredotočeni na razvoj in dokončno oblikovanje dvojih smernic za pripravo večletnih nacionalnih načrtov nadzora in letnih poročil držav članic EU. Razpravljali so tudi o izzivih in priložnostih, s katerimi so se države članice EU zaradi pandemije COVID-19 srečevale pri izvajanju uradnega nadzora v letu 2020.

Mreža za večletne nacionalne načrte nadzora je pomagala tudi pri testiranju elektronske različice standardnega vzorčnega obrazca za letna poročila, orodje AROC (Annual Reporting on Official Controls), da bi bile države članice pripravljene na njegovo prvo predložitev leta 2021.

Mreža nacionalnih sistemov presoj se je v obdobju 2019–2020 sestala trikrat, enkrat na daljavo. Sestanki so olajšali pripravo in dokončno oblikovanje smernic za izvajanje presoj v skladu s členom 6 uredbe o uradnem nadzoru. Predstavniki nacionalnih sistemov presoj in Komisija so izmenjali izkušnje pri izvajanju programov presoj med pandemijo COVID-19, pri čemer so se osredotočili na ugotovljene dobre prakse.

Mreža nacionalnih kontaktnih točk držav članic EU za zaščito živali med prevozom se je v obdobju 2019–2020 sestala trikrat, da bi razpravljala o kazalnikih dobrobiti živali za nadzor prevoza, prevozu neodstavljenih telet, počivališčih v državah nečlanicah EU, prevozu v ekstremnih temperaturah in prevozu živali s plovili za prevoz živine. Nacionalne kontaktne točke so leta 2020 dokončale posodobitev dokumenta mreže o plovilih za prevoz živine.

V prvem valu pandemije COVID-19 je imela mreža pomembno vlogo pri usklajevanju izmenjave informacij, da bi se izognili zadrževanju tovornjakov z živino na nacionalnih mejnih prehodih zaradi omejitev gibanja.

Da bi Komisija državam članicam EU pomagala odpraviti pomanjkljivosti v sistemu, je ustanovila dve delovni skupini, ki se ukvarjata z analizo formulacije in izvrševanjem v zvezi s fitofarmacevtskimi sredstvi. Sestanka delovne skupine za analizo formulacije fitofarmacevtskih sredstev in treh sestankov delovne skupine za izvrševanje na področju fitofarmacevtskih sredstev, ki jih je Komisija organizirala v letu 2019, so se udeležili predstavniki več kot 20 držav članic EU. Ker je imela ocena direktive o trajnostni rabi pesticidov prednost, je bila delovna skupina za avtorizacijo in analizo formulacij prenesena v enoto Komisije za politiko registracije pesticidov, delovna skupina za izvrševanje pa je bila ukinjena.

Komisija je maja 2019 organizirala skupno srečanje delovne skupine za izvajanje direktive o trajnostni rabi pesticidov in delovne skupine za izvrševanje zakonodaje o fitofarmacevtskih sredstvih, da bi obravnavali vprašanja v skupnem interesu v povezavi z delavnico o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi. Cilj delavnice je bil pomagati državam članicam EU pri oceni izvajanja integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi na ravni kmetij, in sicer na podlagi izkušenj, pridobljenih med tečaji o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi v okviru programa Boljše usposabljanje za varnejšo hrano. Delovna skupina za izvajanje direktive o trajnostni rabi pesticidov je novembra 2019 organizirala skupno srečanje z delovno skupino za kmetijsko okoljsko statistiko, ki je obravnavala vprašanja v skupnem interesu, zlasti v zvezi z razvojem uporabnejših usklajenih kazalnikov tveganja. Novembra 2020 je bilo organizirano srečanje delovne skupine za izvajanje direktive o trajnostni rabi pesticidov, ki se je osredotočilo na tehnične vidike ocene in revizije direktive o trajnostni rabi pesticidov, ki sta se začeli konec leta 2019.

Decembra 2020 so bili pristojni organi držav članic EU pozvani, naj prek delovne skupine za izvajanje direktive o trajnostni rabi pesticidov predložijo povratne informacije o morebitnih prihodnjih možnostih politike. Decembra 2020 je bila tudi podpisana pogodba za zunanjo študijo v podporo oceni Direktive in oceno učinka njene morebitne revizije. Opravljeno je bilo tudi pripravljalno delo za dogodek Komisije za deležnike na daljavo, ki naj bi potekal januarja 2021, in spletno javno posvetovanje/(povejte svoje mnenje) za to pobudo, ki naj bi se začelo januarja 2021. Več informacij je na voljo na spletišču portala Komisije za boljše pravno urejanje[35].

[35] Časovni načrt in rezultati javnega posvetovanja.

7.2
Boljše usposabljanje za varnejšo hrano



Boljše usposabljanje za varnejšo hrano je pobuda Komisije za usposabljanje, namenjena izboljšanju izvajanja pravil EU o živilih, krmi, zdravju in dobrobiti živali, zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih, ekološkem kmetovanju ter shemah geografskega porekla (ZOP/ZGO/ZTP). Ima ključno vlogo pri izboljševanju učinkovitosti in zanesljivosti uradnega nadzora ter širjenju znanja o zakonodaji EU. Uradni nadzor Komisije prispeva k opredelitvi potreb po usposabljanju.

Program Boljše usposabljanje za varnejšo hrano je v obdobju 2019–2020 vključeval široko paleto tehničnih tem in več srečanj, ki so bila še posebej pomembna za sisteme uradnega nadzora. Mednje so spadali:

- sistemi presoj in notranje presoje,
- izvrševanje sanitarne in fitosanitarne zakonodaje EU,
- goljufije s hrano in elektronsko trgovanje s hrano,
- uredba o uradnem nadzoru,
- pripravljenost na izbruhe in njihovo obvladovanje, podpora presojam EU (za nacionalne strokovnjake) in
- pregledna poročila EU.

Leta 2020 je bila organizirana delavnica o nadaljnjem ukrepanju na podlagi priporočil.

V letu 2019 in do marca 2020, ko je bilo treba zaradi napredovanja pandemije COVID-19 prekiniti vsa usposabljanja v živo, je bilo v državah članicah EU organiziranih 200 tečajev usposabljanja. Leta 2020 so bile zadevne pogodbe spremenjene, da bi se zagotovilo virtualno usposabljanje, kjer je bilo to mogoče, vse nove pogodbe pa zdaj vključujejo komponento virtualnega učenja.

V okviru pobude Boljše usposabljanje za varnejšo hrano je bilo v letu 2020 postopoma izvedeno spletno usposabljanje z uporabo virtualnih učilnic in modulov e-učenja, ki so na voljo v okviru **akademije za boljše usposabljanje za varnejšo hrano (BTSF Academy)**. V okviru pobude se tudi širi ponudba e-učenja, obstoječi moduli pa se prevajajo v večino uradnih jezikov, da bi se zagotovil dostop do gradiva za usposabljanje čim večjemu številu uporabnikov, ne glede na to, kaj se bo zgodilo v

prihodnosti. Akademija zagotavlja tudi zbirko obstoječih virov za usposabljanje, ki jih lahko uporabljajo uradniki iz držav članic in nečlanic EU.



Za več informacij glej letno poročilo o boljšem usposabljanju za varnejšo hrano za leto 2019.

Sklepne ugotovitve

EU ima celovito zakonodajo za zmanjšanje tveganj v zvezi z varnostjo in težav zaradi neskladnosti, in sicer „od vil do vilic“. Letna poročila držav EU o uradnem nadzoru kažejo, da nacionalni organi še naprej izpolnjujejo svojo vlogo spremljanja in preverjanja, ali podjetja v prehranski verigi izpolnjujejo ustrezne zahteve EU, ter sprejemajo izvršilne ukrepe, kadar temu ni tako.

Uvedba standardnega vzorčnega obrazca za letna poročila je olajšala zbiranje primerljivih informacij in podatkov o uradnem nadzoru držav EU v agroživilski verigi.

To poročilo in priloženi delovni dokument služb Komisije omogočata združevanje teh primerljivih podatkov v statistiko na ravni EU za leto 2020. Na podlagi teh podatkov bo sčasoma mogoče ugotoviti trende pri nadzoru in težavah zaradi neskladnosti. Statistični podatki za leto 2020 za 26 držav kažejo, da je v okvir uradnega nadzora spadalo 16,8 milijona subjektov in da so nacionalni organi v zvezi s temi subjekti izvedli več kot 4 milijone uradnih nadzorov. Na podlagi tega nadzora je bilo ugotovljenih približno 655 000 težav zaradi neskladnosti, zaradi česar je bilo uporabljenih 388 000 upravnih sankcij in skoraj 13 000 sodnih ukrepov.

Ker je bil standardni vzorčni obrazec uporabljen prvič, vse države članice EU niso mogle predložiti vseh podatkov v zahtevani obliki. Z upoštevanjem smernic Komisije za izpolnjevanje letnega poročila bi se še izboljšala primerljivost informacij, navedenih v poljih za prosto besedilo.

Delovni dokument služb Komisije, priložen temu poročilu, vsebuje podrobnosti o uradnem nadzoru, ki so ga izvedle države EU, in nadzoru, ki ga je Komisija izvedla v zvezi z zahtevami EU glede zakonodaje o živilih in krmi, zdravja in dobrobiti živali, zdravja rastlin ter fitofarmacevtskih sredstev. Rezultati tega nadzora kažejo, da imajo države EU vzpostavljene potrebne nadzorne sisteme in na splošno zagotavljajo ravni skladnosti, združljive z varnostjo živil in krme ter zdravim notranjim trgom EU. Pri nadzoru Komisije so bile ugotovljene pomanjkljivosti v nadzornih sistemih nekaterih držav EU in poudarjene možnosti za izboljšanje nacionalnih nadzornih sistemov.

Sistematično spremljanje Komisije v zvezi s priporočili na podlagi presoj kaže, da nacionalni organi na splošno sprejemajo ustrezne popravne ukrepe za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti.

Komisija v okviru partnerskega sodelovanja z nacionalnimi organi še naprej podpira države članice EU pri stalnem izboljševanju njihovih sistemov uradnega nadzora prek mrež in pobude Boljše usposabljanje za varnejšo hrano.

V letu 2020 so omejitve, uvedene zaradi pandemije COVID-19, za nacionalne organe in Komisijo predstavljale izziv pri dokončanju njihovih načrtov nadzora. Med razlogi za to, da nacionalni organi svojih načrtovanih programov ne izvajajo v celoti, so bili navedeni tudi število zaposlenih in omejena sredstva. Zaradi omejitev se je povečala tudi uporaba sredstev za izvedbo nadzora na daljavo. Te tehnologije so se izkazale za koristne in bi jih bilo mogoče nadalje raziskati.